

Morgunblaðið/Sigurður Bogi

Landbúnaður Bændur eru í þröngri stöðu vegna vaxta og hærri gjalda. Ungt fólk í greininni ræður nú ráðum sínum.

Matvælaframleiðslan er orðin sjálfböðastarf

● Vandi víða í landbúnaði ● Ungbændur vilja aðgerðir

Sigurður Bogi Sævarsson
sbs@mbi.is

„Þvert yfir í landbúnaði er sáralftil geta til launagreiðslna, hvað þá frekari fjárfestinga. Fjöldi bænda horfir

Steinþór Logi Arnarsson

nú í kringum sig og þeir hafa jafnvel áhuga á því að róa á ný mið. Spyrja sig að því hvort verjandi sé að stunda matvælaframleiðslu í sjálfböðastarfi þegar að öllu leyti er óljóst hvort staðan

vænkist eitthvað í nánustu framtíð,“ segir Steinþór Logi Arnarsson formaður Samtaka ungra bænda.

Á fimmtudag verður í Salnum í Kópavogi haldinn baráttufundur sem ber yfirskriftina *Laun fyrir lífi – ungra bænda og íslenskra sveita*. Tílefnið er sú erfiða staða sem nú er uppi í landbúnaði.

Vantar 12,1 milljarð kr.

Bændasamtök Íslands hafa kynnt stöðuna fyrir stjórnvöldum og sendu fyrir helgina erindi til fjárlaganefndar Alþingis um þessi mál. Þar kemur fram að inn í módelið sem til dæmis mjólkurframleiðslan í landinu

starfar eftir vanti í ár 4,2 milljarða kr. og í sauðfjárræktina 2,3 milljarða. Alls vanti um 12,1 milljarð kr. inn í landbúnaðinn og því gera samtök bænda þá kröfu að ríkið bæti brestinn, rétt eins og lagaskylda segi til um. Hafa ber í huga að það er fyrir utan launaliðinn og því um höflega útreikninga að ræða.

Þegar staða máls er greind betur segja Bændasamtök Íslands að hækkun afurðaverðs til bænda 2021-2023 sé 15,9 milljarðar kr. Rekstrargjöld og vextir hafi á sama tímabili hækkað um 24,5 milljarða. Munurinn á tekjum og hærri gjöldum sé 8,6 milljarðar kr. og þá upphæð þurfi bændur sjálfir að bera.

Mikil skuldsetning

„Búrekstri fylgir mikil skuldsetning og fjárbinding til langs tíma, þó að velta sé ekki endilega mikil. Háir vextir nú eru í raun naglinn í kistuna, þannig að öll sund eru að lokast. Vandinn er hins vegar sá að enginn getur tekið við af þeim bændum sem vilja hætta. Skuldarnar hverfa ekki og því er fólk í raun í alveg læstri stöðu. Velja þarf hvað skuli mæta afgangi. Skepnarnar má ekki vanrækja né heldur afborganir af lánnum. Eini möguleikinn er að bæta við sig vinnu, sem kemur þá niður á fjölskyldu og börnum sem er

auðvitað mjög sárt fyrir alla,“ segir Steinþór.

Eignir sem standa að baki kúabúi í íslenskri sveit eru í dag, skv. nýlegri greiningu, um 350 milljónir kr. en meðalskuldir um 120 milljónir. Sett hefur verið fram að eftir miklar vaxtahækkunar að undanförunni hafi afborganir af skuldum á því róli sem að framan er lýst hækkað um 12 milljónir kr.

Aukavinna bjargar ekki

„Þegar hækkunin er slík verða úr því tölur sem menn bjarga sér ekkert um með aukavinnu,“ segir Steinþór um stöðu mála. Hann kveðst varðandi lausnir á vandamálinum sem nú eru uppi líta til nýlegra skipaðs starfshóps ráðuneytisstjóra sem ætlað er að meta stöðuna í landbúnaði og kanna færar leiðir. Ekki síst sé þörf á því að mæta stöðu ungra bænda, þeirra sem gjarna skulda mest og eru í þröngri stöðu.

Í því efni hafi meðal annars verið nefnd sú hugmynd að bjóða ungu fólk sem vill hasla sér völl í búskap lán í gegnum Bygðastofnun sem væri til langs tíma og á föstum lágum vöxtum. Fleira sem greitt gæti úr erfiðri stöðu komi til greina og allt slíkt verði rætt á fundinum næstkomandi fimmtudag sem hefst kl. 13.